

Beslutningsgrunnlag for klippebåtmøll *Scrobipalpa reiprichi* Povolný, 1984

Bakgrunnsinformasjon

Klippebåtmøll er en ekstremt kontinental og varmeelskende sommerfuglart, som bare er påvist på én lokalitet ved Vinstra i Gudbrandsdalen og én lokalitet i Seljord. Nærmeste lokalitet utenfor Norge er i Slovakia. Næringsplanten er ukjent, men piggfrø har vært foreslått. Muligens også burot.

Arten finnes på sørvendte berg og grunnlendte lokaliteter, spesielt varme og tørre lokaliteter. Arten er knyttet til NiN-typen åpen grunnlendt mark (T2).

Status

Arten har status kritisk truet (CR) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: kritisk truet (CR); 2006: sterkt truet (EN)).

Arten forekommer i Stordalsberget (Vinstra, Nord-Fron) og Heggeneset (Seljord). Kunnskapen om bestandsstaus er dårlig for Stordalsberget, men noe bedre for Heggeneset. Lysfellefangst ved Stordalsberget i nyere tid har ikke gitt nye funn av arten. Det er trolig flere lokaliteter hvor denne arten potensielt kan finnes som ikke er kartlagt. Det er mest hensiktsmessig å finne egnede lokaliteter for arten når man har avdekket artens næringsplante.

Forekomsten i Stordalsberget ligger innenfor Solbrålia og Stordalsberget naturreservat.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Påvirkning på habitat	Gjengroing	Pågående	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Ukjent

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å forbedre rødlistekategorien på Norsk rødliste for arter fra dagens kritisk truet (CR) til sterkt truet (EN) innen 2035. For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Forekomstareal	>16 km ²	<8 km ²
Delmål 2	Habitatkvalitet	God tilstand	Forringelse av tilstand
Delmål 3	Kraftig fragmentert	Arten finnes innenfor fire forekomstareal (16 km ²)	Fragmenteringen øker

Kunnskapshull

Det er ikke foreslått prosjekter med kunnskapsinnhenting for arten.

Antall individer	Ukjent
Antall lokaliteter	2
% europeisk bestand	25-50%
% verdens bestand	5-25%

Aktuelle tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet, og nåverdien av tiltakskostnader er beregnet for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Sikre lokaliteten	Ingen av lokalitetene står i fare for nedbygging, men begge er av begrenset størrelse og sikring av lokaliteten kan forhindre fremtidige inngrep	1	Engangs	Trolig middels til høye kostnader
Tiltak 2	Skjøtsel	Begge lokaliteten er i ferd med å gro igjen. Gjengroing skjer naturlig sakte på disse lokaliteten.	1	hvert 5. år	Kr 340 000
Tiltak 3	Kunnskaps innhenting	Kunnskapsinnhenting vedrørende artens økologi, først og fremst vertsplante	1	Engangs	Kr 60 000
Tiltak 4	Kartlegge og fjerne fremmede arter	Noe lupin er påvist på den ene lokaliteten. Omfanget av eventuelt andre fremmede arter er usikkert.	1	1 dag pr år i 3 år. Samme behandling for å sikre utryddelse	Kr 30 000
Tiltak 5	Kunnskaps innhenting	Kartlegging av potensielle lokaliteter for arten. Det mest hensiktsmessige er gjennom bruk av lysfeller. Man kan beregne et ukesverk per lokalitet per år. Dette inkluderer utsetting og tømning av felle, samt rask gjennomgang av fangsten.	Ingen	Flerårig	Kr 140 000

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Blant mulige tiltak som er listet ovenfor, er det identifisert fire tiltakspakker. Tiltakspakkene består av aktuelle tiltak som til sammen gjør at målet nås med minst 50% sikkerhet.

	Tiltak som inngår i pakken					Sannsynlighet for måloppnåelse	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltakspakke 1	Tiltak 5					75-85%	Kr 140 000
Tiltakspakke 2	Tiltak 5	Tiltak 2				85-95%	Kr 480 000
Tiltakspakke 3	Tiltak 5	Tiltak 2	Tiltak 3			95-100%	Kr 540 000
Tiltakspakke 4	Tiltak 5	Tiltak 2	Tiltak 3	Tiltak 4		95-100%	Kr 570 000
Tiltakspakke 5*	Tiltak 5	Tiltak 2	Tiltak 3	Tiltak 4	Tiltak 1	95-100%	Kr 570 000 + trolig middels til høye kostnader

*Lagt inn av Miljødirektoratet. Det mangler gode anslag for kostnader ved å sikre areal mot nedbygging fordi vi ikke vet nok om hvilke arealer det er snakk om og/eller fordi vi ikke kan beregne alternativkostnaden uten å gå nærmere inn på arealbruken.

Samlet vurdering og anbefalte tiltak

Tiltakspakke 5 anbefales. Denne gir høyest sannsynlighet for varig måloppnåelse, samtidig som det gjøres viktig tiltak på dagens kjente lokaliteter og søkes etter nye lokaliteter. Selv om ikke lokalitetene er umiddelbart truet av nedbygging så er lokalitetene såpass små at det vurderes som nødvendig å sikre disse. Det vurderes som hensiktsmessig at skjøtsel sees i sammenheng med fjerning av fremmede arter på lokaliteten.

Aktuelle virkemidler

For å utløse tiltakspakken er aktuelle virkemidler beskrevet i tabellen under aktuelle (se hoveddokument for beskrivelse av virkemidler).

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
----	-------------	--------	-------------	-------------------------

11.1	Områdevern NML §§34-39.	1	Sikring av lokalitetene: Aktuelt for dagens kjente lokaliteter, hvor det er påvist en rekke andre sjeldne og truede insekter. Arealet er av begrenset størrelse (Heggeneset = 45 da, Stordalsberget = 70 da). Stordalsberget ligger innenfor Solbrålia og Stordalsberget naturreservat	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil gi en sterk sikring av kjente lokaliteter og vil kunne gi synergier med andre arter med samme habitatkrav.
11.2.2	Utvelgelse som prioritert art NML §23 med økologisk funksjonsområde NML § 24.	1	En prioritering vil beskytte alle forekomstene av arten, også hittil ukjente forekomster. Det er aktuelt å gi de kjente lokaliteten beskyttelse i form av økologisk funksjonsområde.	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil sikre alle individer og voksestedet, og sikre at nødvendige tiltak kan bli gjennomført. Økologisk funksjonsområde bør følge en prioritering fordi det er vanskelig å beskytte denne arten uten å tenke beskyttelse av hele leveområdet.
11.6.1	Uttak av fremmede organismer	2	Tilskuddsordningen kan gi tilskudd til fjerning av fremmede organismer.	Supplerende virkemiddel. Tilskuddsordninger kan benyttes, men antas å ha begrenset relevans.
11.9	Privatrettslige virkemidler.	1	Sikring av lokaliteten: Tinglyst avtale med grunneiere av kjent lokalitet. Arealet er av begrenset størrelse. Det forutsettes at grunneier vil være interessert i en frivillig avtale som begrenser bruken. Avtalen mellom myndighet og grunneier vil måtte tinglyses og inngås for en fastlagt periode.	Hovedvirkemiddel inntil vi får bedre kunnskap om arten.
12.1	Tilskudd til trua arter (kap. 1420 post 82)	2-5	Tilskuddsordningen kan gi tilskudd til skjøtsel, restaurering og etablering. Kan brukes til å restaurere nærliggende potensielle områder til lokalitetene med arten.	Supplerende virkemiddel. Tilskuddsordninger kan benyttes, og naturtypen hvor arten har tilhold er avhengig av skjøtsel. Kan brukes til å skjøtte potensielle nærliggende habitater.
12.4	Tiltak i verneområder	1,2,4	Bidrar til sikring av lokalitet, nødvendig skjøtsel og fjerning av fremmede arter. Det står noe lupin på den ene lokaliteten (ca. 10 daa). Omfanget av eventuelt andre fremmede arter er usikkert. Fremmede arter utenfor verneområder kan sees i sammenheng med 11.6.1	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil være svært viktig for å ta vare på og forbedre situasjonen. Virkemiddelet kan kun benyttes innenfor verneområder.
12.2.2	Ny budsjettpost. "Tiltak til bevaring av trua natur."	2-5	Midler til innhenting av ny kunnskap.	Hovedvirkemiddel
21	Plan- og bygningslovens virkemidler	2	Sentralt lovverk for arealdisponering. Plan- og bygningsloven kan hindre omdisponering	Supplerende virkemiddel. Kan bidra til måloppnåelse.

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

Det er identifisert virkemidler som kan sikre gjennomføring av anbefalt tiltakspakke.

Gjengroing av naturtypen åpen grunnlendt mark (T2) som arten er knyttet til er den viktigste påvirkningsfaktoren. Virkemiddelet prioritert art vil kunne sikre arten utenfor verneområder. Mangelen på kunnskap om arten og et relativt høyt mørketall (angitt til 8 i Norsk rødliste for arter) gjør at virkemiddelet prioritert art (Nml §§23 og 24) ikke er vurdert som hensiktsmessig på nåværende tidspunkt.

En av artens to eneste kjente lokaliteter er allerede dekket opp av Solbrålia og Stordalsberget naturreservat. Det må foretas en vurdering om eksisterende verneforskrift og om forvaltning kan målrettes mer for å bevare arten (evt. utvidelse av eksisterende verneområde), slik at relevant skjøtsel som kan bidra til bedre status for bestanden gjennomføres. Det anbefales at sikring av det gjenværende området på Heggeberget gjennomføres. Det foreslås derfor at man inngår en privatrettslig avtale med grunneier om midlertidig sikring av området, mens kunnskapsinnhenting pågår (virkemiddel 11.9, tiltak 1). Hvis ny kunnskap tilsier at det er behov for å iverksette tiltak og virkemidler for å nå målsettingen, må en komme tilbake til en slik vurdering. Plan og bygningsloven vil kunne bidra til sikring men er et svakt virkemiddel som ikke vil fungere på egen hånd.

Bekjempelse av fremmede arter i verneområder anbefales gjennomført av forvaltningsmyndighet ved bruk av budsjettpost for drift av verneområder. Utenfor verneområder anbefales bruk ny budsjettpost: "Tiltak til bevaring av trua natur." Supplert gjennom bruk av tiltaksposten til relevante prosjekter rettet mot potensielle lokaliteter.

Virkemiddelet miljøforvaltningens driftspost vil kunne dekke inn kostnader i forbindelse med nødvendig kunnskapsinnhenting, slik at eventuelle tiltak kan vurderes.

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
12.2.2	Ny budsjettpost. "Tiltak til bevaring av trua natur."
12.4	Tiltak i verneområder
11.6.1	Uttak av fremmede organismer
11.9	Privatrettslige virkemidler.
12.1	Tilskudd til trua arter (kap. 1420 post 82)

Sannsynlighet for måloppnåelse	95 – 100% (forbedre fra dagens kritisk truet (CR) til sterkt truet (EN) innen 2035)
--------------------------------	---

Kostnader	Kr 570 000 + trolig middels til høye kostnader til sikring
-----------	--